

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/17/2022
Identifikačné číslo spisu: 4116221176
Dátum vydania rozhodnutia: 30.04.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6119335921.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladíka a členov senátu Mgr. Petra Melichera a JUDr. Eriky Šobichovej, v spore žalobkýň: 1/ mal. T.W. Y., narodená X. Z. XXXX, Ž., W. X, zastúpená žalobkyňou 2/ ako zákonnou zástupkyňou, 2/ Z. Y., narodená XX. Q. XXXX, Ž., W. X, obe žalobkyne zastúpené Advokátskou kanceláriou JUDr. Chlapík s.r.o., Žilina, Sládkovičova 167/13, proti žalovaným: 1/ Nemocnice s poliklinikami n. o. v likvidácii, Nitra, Štefánikova trieda 69, zastúpené Advokátskou kanceláriou JUDr. Henrich Dušek, s.r.o., Bratislava - Karlova Ves, Staré Grunty 162, intervenient na strane žalovaného 1/: KOOOPERATÍVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefanovičova 4, zastúpená advokátom JUDr. Baltazárom Mucskom, Bratislava - Nové Mesto, Vajnorská 55, 2/ Fakultná nemocnica Nitra, Nitra, Špitálska 588/6, zastúpená Advokátskou kanceláriou STOKLASA & STOKLASOVÁ s.r.o., Nitra, Farská 25, intervenient na strane žalovanej 2/: Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., Bratislava, Pribinova 19, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 14C/20/2017, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 26. februára 2021 sp. zn. 8Co/54/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie žalovaného 1/ z a m i e t a.

Žalobkyne 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina rozsudkom zo 7. novembra 2019 č. k. 14C/20/2017-358 uložil I. žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobkyňi 1/ sumu 541.180,68 eura do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, II. žalobu žalobkyne 1/ voči žalovanému 1/ o zaplatenie sumy 98.990,28 eura zamietol, III. žalobu žalobkyne 1/ voči žalovanému 2/ v plnom rozsahu zamietol, IV. žalobu žalobkyne 2/ voči žalovaným 1/, 2/ o zaplatenie sumy 3.020 eur spoločne a nerozdielne zamietol, V. konanie v časti nároku žalobkyne 2/ o zaplatenie sumy 13.489,77 eura voči žalovaným 1/, 2/ spoločne a nerozdielne zastavil, VI. žalobkyňa 1/ má voči žalovanému 1/ a intervenientovi na strane žalovaného 1/ spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, VII. súd nárok na náhradu trov konania žalovanému 1/ a intervenientovi na strane žalovaného 1/ voči žalobkyňi 2/ nepriznal, VIII. súd nárok na náhradu trov konania žalovanému 2/ a intervenientovi na strane žalovaného 2/ voči žalobkyňi 1/ a 2/ nepriznal.

1.1. Súd prvej inštancie sa zaoberal obsahom znaleckých posudkov a výsluchu znalcov I.. D. a I.. F., znaleckého posudku znaleckej organizácie LEGE ARTIS, znaleckého posudku I.. I., obsahom zdravotných záznamov týkajúcich sa priebehu pôrodu žalovanej 2/, výpoveďami svedkov - zdravotného personálu prítomného pri pôrode žalovanej 2/. Následne svoje úvahy a výsledky hodnotenia dôkazov vo vzťahu k príčinnej súvislosti zhrnul do záveru (viď bod 96. odôvodnenia prvoinštančného rozsudku), že príčinná súvislosť medzi porušením povinnosti žalovaného 1/ a vznikom škody na zdraví a žalobkyne 1/ je daná. Dôraz kládol najmä na závery znaleckých posudkov I.. D. a znaleckej organizácie LEGE ARTIS a výpovede znalcov I.. D. a I.. F.. Osobitne poukázal na závery znaleckej organizácie LEGE ARTIS, že ak by pôrod žalobkyne 2/ postupoval prirodzene, bez nadmernej stimulácie svalstva maternice, k vývoju akútnej asfyxie (zástavy prívodu kyslíka k plodu) by s vysokou pravdepodobnosťou nedošlo, vyvrátiť túto vysoko pravdepodobnú skutočnosť by bolo možné objektívnym monitorovaním kardiografom či odberom pupočníkovej šnúry na vyšetrenie acidobázickej rovnováhy. Za otázku preto považoval skutočnosť, prečo lekár nevykonal pri narodení žalobkyne 1/ ako asfyktického dieťaťa odber krvi na vyšetrenie kyseliny mliečnej, ak tým mohol jednoznačne vyvrátiť prípadné zavinenie, ale urobil tak až po 25. minúte, kedy takýto odber už nemohol mať výpovednú hodnotu. Zdôraznil, že civilné konanie na rozdiel od trestného konania nemusí preukazovať vinu či nevinu, ale vychádza zo skutočností, ktoré boli zistené z dokazovania a zväži pomer dôkazov vo vzťahu k preukázaným tvrdeniam a obrane. V prejednávanej veci považoval za jednoznačne zistené skutočnosti, že s najväčšou pravdepodobnosťou k poškodeniu zdravia žalobkyne 1/ došlo následkom nesprávneho postupu žalovaného 1/ spočívajúceho v porušení pravidiel a súčasných poznatkov lekárskej vedy, teda v priamej príčinnej súvislosti. Následne sa okresný súd zaoberal výškou škody žalobkyne 1/ voči žalovanému 1/. Vychádzal z bodového ohodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia vykonaného zmluvnými znalcami I.. D. a I.. S., ktoré bolo súčasťou znaleckého posudku vyhotoveného I.. C.. Obaja znalci hodnotili rozsah poškodenia zdravia žalobkyne 1/. Uvedené znalecké posudky predložili k žalobe žalobkyne, aby na ich základe vymedzili výšku v žalobnom petite uplatnených nárokov. Výšku nároku na náhradu škody na zdraví žalobkyne 1/ voči žalovanému 1/ preukazovali bodovým ohodnotením bolestného a SSÚ v znaleckom posudku I.. D. a voči žalovanému 2/ znaleckým posudkom I.. C., v ktorom I.. S. ako príbratý konzultant vyhotovil bodové hodnotenie bolestného a SSÚ žalobkyne 1/. Okresný súd zistil, že v uvedených posudkoch žiaden zo znalcov nerozlišoval osobitne vznik škody činnosťou žalovaného 1/ a 2/ a neurčil prípadný rozsah zodpovednosti za poškodenie zdravia žalobkyne 1/. Žalobkyne 1/ a 2/ predložením oboch znaleckých posudkov len v petite žaloby vymedzili výšku nároku voči žalovanému 1/ a žalovanému 2/. Nárok bol voči obojmu žalovaným tak uplatnený duplicitne, len z rozdielného hodnotenia jednotlivých znalcov. Dôvod, prečo tak žalobkyne konali, nebol nimi vysvetlený a okresný súd ho počas konania nezistil. Uviedol, že je viazaný jedným nárokom a rozhodnými skutočnosťami (skutkovým opisom nároku), potom uvedené vyčlenenie ho limitovalo v stanovení hornej hranice nároku, ako aj zisteným rozsahom poškodenia zdravia a následkov. Po porovnaní týchto znaleckých posudkov okresný súd konštatoval, že zistenia I.. S. neodporujú zisteniam I.. D.. Poukazujúc na ustanovenia § 3 ods. 3 a § 4 ods. 3 zák. č. 437/2004 Z.z. prihliadal na to, že nikdy nemožno od znalcov žiadať, aby sa ich posudky úplne zosúladiť, preto prípadné rozpory týchto posudkov vyhodnotil v súlade s výsledkami dokazovania.

1.2. Nárok žalobkyne 1/ za poškodenie zdravia titulom náhrady za bolesť stanovil jednak podľa znaleckého posudku I.. D. s tým, že zároveň prihliadal aj na závery posudku I.. S.. Hodnotu bodu priznal a stanovil podľa oznámenia Ministerstva zdravotníctva SR č. 133/2014 vo výške 16,48 eura/bod, náhrada za bolesť pri počte bodov 1101 predstavovala sumu 18.144,48 eura. Pri určení náhrady za SSÚ na strane žalobkyne 1/ postupoval obdobne. Ustálil, že žalobkyňa 1/ má nárok na SSÚ v rozsahu 20.320 bodov pri hodnote bodu podľa oznámenia Ministerstva zdravotníctva SR č. 102/2015 Z.z. vo výške 17,16 eura, t. j. 348.691,20 eura s tým, že v zmysle § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z.z. zvýšil náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 % na čiastku 523,036,80 eura, vzhľadom na zdravotné postihnutie žalobkyne 1/, táto je trvale invalidná od narodenia, má znemožnené uplatnenie v živote a je absolútne odkázaná na celodennú pomoc inej osoby. Pokiaľ sa žalobkyňa 1/ domáhala nároku na bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia vo väčšom rozsahu, tento jej nárok vo zvyšku zamietol.

1.3. Pokiaľ sa žalobkyne domáhali zaplatenia sumy 3.020 eur titulom náhrady nákladov vynaložených na vyhotovenie znaleckých posudkov tento nárok okresný súd vyhodnotil ako príslušenstvo pohľadávky na náhradu škody podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka a priznal ho žalobkyňi 1/, ktorá tieto náklady vynaložila v súvislosti s uplatnením svojho nároku na náhradu bolestného a sťaženia spoločenského

uplatnenia. Voči žalobkyni 2/, ktorá tieto prostriedky vynaložila, nebola nositeľkou hlavného nároku, na uplatnenie ktorého slúžili, žalobu v tomto rozsahu zamietol.

1.4. Vzhľadom na späťvzatie časti uplatneného nároku žalobkyňou 2/ podaním z 18. novembra 2018 okresný súd konanie v časti o zaplatenie 13.489,77 eura podľa § 145 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej „C.s.p.“) zastavil.

1.5. Nárok na náhradu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia žalobkyne 1/ voči žalovanému 2/ nepovažoval okresný súd za dôvodný. Na základe vykonaného dokazovania konštatoval, že u žalovaného 2/ nebolo preukázané také porušenie povinnosti, ktoré by malo za následok zavinené poškodenie zdravia žalobkyne 1/ a jej žalobu voči žalovanému 2/ zamietol.

1.6. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a 2 CSP. Konštatoval, že ak bola žalobcovi priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku z dôvodu, že plnenie záviselo od úvahy súdu alebo znaleckého posudku, nemožno ho zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie takéhoto výsledku súdneho rozhodnutia. Žalobkyňu 1/ voči žalovanému 1/ považoval za plne úspešnú, nakoľko nárok bol výslovne závislý od znaleckého posudku a úvahy súdu pri odstraňovaní rozporov medzi skutkovými zisteniami, teda čiastočné zamietnutie žaloby neznamená neúspech v konaní. Nakoľko intervenient na strane žalovaného 1/ tvorí spolu so žalovaným 1/ nerozlučné spoločenstvo, zaviazal spoločne a nerozdielne so žalovaným 1/ na náhradu trov konania aj intervenienta vystupujúceho na jeho strane. Nárok na náhradu trov konania žalovanému 1/ voči neúspešnej žalobkyni 2/ (v časti o zaplatenie 3.020 eur a v časti späťvzatia žaloby) nepriznal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Tieto vzhliadol v osobitnom postavení žalobkyne 2/, ktorá je zákonná zástupkyňa žalobkyne 1/ a ktorá všetky doterajšie nároky žalobkyne 1/ financovala. Dôvodom bol aj nízky príjem žalobkyne 2/ z opatrovateľského príspevku, ako aj jej rozporenie ako matky ťažko postihnutého dieťaťa, ktoré v konaní zastupuje a o ktoré sa aj osobne sama stará. Náhrada trov konania by ju dostala do sociálnej tiesne a na úhradu trov by musela použiť prostriedky inak určené pre žalobkyňu 1/. Žalovaný 2/ a intervenient vystupujúceho na jeho strane sa výslovne vzdali nároku na náhradu trov konania, okresný súd im nárok na náhradu trov konania nepriznal. O nároku na náhradu trov konania znalcov okresný súd nerozhodoval, pretože ich nároky boli kryté z preddavkov zloženým žalovaným 1/.

2. Krajský súd v Žiline rozsudkom (ďalej aj „odvolací súd“) z 26. februára 2021 sp. zn. 8Co/54/2020 potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku I., VI. a v časti výroku VII., ktorým intervenientovi na strane žalovaného 1/ voči žalobkyni 2/ nárok na náhradu trov konania nepriznal. Žalobkyňa 1/ má voči žalovanému 1/ a intervenientovi na strane žalovaného 1/ spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Žalobkyňa 2/ má voči intervenientovi na strane žalovaného 1/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Rozhodol, že vo zvyšnej časti zostal rozsudok okresného súdu nedotknutý.

3. Odvolací súd odvolacie dôvody vyhodnotil ako neopodstatnené, pričom nezistil v postupe súdu prvej inštancie ani nedostatky, na ktoré odvolací súd prihliada z úradnej povinnosti. Súd prvej inštancie po vykonaní a vyhodnotení dokazovania zákonným spôsobom a v potrebnom rozsahu vydal vecne správne rozhodnutie, ktoré zodpovedajúcim spôsobom v zmysle ustanovení § 220 až § 222 CSP aj správne odôvodnil. Preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. ako vecne správny potvrdil. Odvolací súd ako vecne správny potvrdil aj odvolaním výslovne nenapadnutý od rozhodnutia vo veci samej závislý výrok o trovách prvoinštančného konania (výrok VI.), ktorý zodpovedá procesnému úspechu strán v konaní a zákonným ustanoveniam v ňom uvedeným. Intervenient na strane žalovaného 1/ v odvolaní napadol aj výrok VII., ktorým mu nebol priznaný nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni 2/. Rezignoval však na akúkoľvek argumentáciu, z akého dôvodu tento výrok nepovažuje za správny. Odvolací súd však aj tento výrok považoval za vecne správny a preto ho potvrdil. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol tak, že priznal žalobkyňiam 1/ a 2/ ako úspešnej procesnej strane nárok na ich náhradu a v rozsahu 100 % proti žalovanému 1/ a intervenientovi na jeho strane, ktorí vo veci úspech nemali.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 1/ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa ustanovenia § 421 písm. a) CSP proti výroku I. a výroku II. Uviedol, že základnou otázkou od ktorej záviselo rozhodnutie okresného súdu a ktorej sa následne venoval aj odvolací súd bolo posúdenie

príčinnej súvislosti medzi konaním žalovaného 1/ a poškodením zdravia žalobkyne 1/, konkrétne posúdenie právnej otázky, či v prípade škody (ujmy) na zdraví musí byť príčinná súvislosť preukázaná jednoznačne bezpečne, alebo pri posúdení príčinnej súvislosti stačí vychádzať z určitej miery pravdepodobnosti vzniku škody. Otázkou, ktorou sa súd prvej inštancie a rovnako aj odvolací súd mali vysporiadať bola miera preukázania príčinnej súvislosti. Uviedol, že súdy oboch stupňov zaujali právny názor, že na preukázanie príčinnej súvislosti medzi konaním žalovaného 1/ a poškodením zdravia postačuje pravdepodobnosť. Podľa jeho názoru tento právny názor odvolacieho súdu je v rozpore s judikatúrou (R 21/1992) týkajúcou sa miery, akou má byť preukázaná príčinná súvislosť medzi konaním škodcu a poškodením zdravia. Poukázal na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24. októbra 2017, sp. zn. II. ÚS 716/2016, ktorý zaujal právny názor týkajúci sa miery preukázania príčinnej súvislosti medzi škodou na zdraví poškodeného a konaním zdravotníckeho zariadenia. Tento názor však ešte nebol premietnutý do rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Konštatoval, že odvolací súd sa nevysporiadal s právnou otázkou týkajúcou sa miery preukázania príčinnej súvislosti. Uviedol, že v predmetnom súdnom spore nemožno hovoriť ani o najväčšej pravdepodobnosti preukázania príčinnej súvislosti. Žiadal, aby odvolací súd zmenil výrok I. a výrok II. rozsudkom odvolacieho súdu, aby žaloba žalobkyne 1/ bola zamietnutá v celom rozsahu. Uplatnil si nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. Žalobkyne 1/ a 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalovaného 1/ odmietol alternatívne, aby dovolanie zamietol a priznal im náhradu trov dovolacieho konania. Uviedli, že žalovaný 1/ za celý čas od vzniku sporu až doteraz nedokázal ani s prihliadnutím na morálne a etické princípy, vysloviť, či už verbálne alebo primeraným prejavom ľútosť nad tým, že k takémuto fatálnemu poškodeniu zdravia novorodenca došlo v jeho nemocničnom zariadení.

6. Intervenient na strane žalovaného 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu voči žalovanému 1/ zamietne a prizná mu ako aj jemu náhradu trov konania. Zároveň žiadal mu priznať trovy odvolacieho konania alebo alternatívne, aby zrušil rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalovaný 1/ a intervenient 1/ majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

7. Intervenient na strane žalovaného 2/ sa k dovolaniu nevyjadril.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ nie je dôvodné a treba ho zamietnuť.

9. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Žalovaný 1/ prípustnosť podaného dovolania vyvodil z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

11. Dovolateľ odôvodňoval odklon s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu R 21/1992. Treba dodať, že uvedené rozhodnutie nie je rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ale rozhodnutím súdu za účinnosti Federálneho NS ČSSR. V zmysle § 420 zákona č. 40/1964 Zb. každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti. Jedným z predpokladov zodpovednosti za škodu, ktorý musí byť kumulatívne splnený je príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom a škodou. V medicínskych sporoch musí byť táto bezpečne preukázaná, nestačí ponechať iba o pravdepodobnosti príčinnej súvislosti. Základnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie súdu prvej

inštancie a ktorej sa venoval aj napadnutý rozsudok odvolacieho súdu bolo posúdenie príčinnej súvislosti medzi konaním žalovaného 1/ a poškodením zdravia žalobkyne 1/, konkrétne posúdenie právnej otázky, či v prípade škody (ujmy) na zdraví musí byť príčinná súvislosť preukázaná jednoznačne - bezpečne, alebo pri posúdení príčinnej súvislosti stačí vychádzať z určitej miery pravdepodobnosti vzniku škody.

12. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí uviedol, že s najväčšou pravdepodobnosťou k poškodeniu zdravotného stavu žalobkyne 1/ došlo následkom nesprávneho postupu žalovaného 1/ spočívajúceho v porušení pravidiel a súčasných poznatkov lekárskej vedy, teda v priamej príčinnej súvislosti. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a preto aj potvrdil jeho závery ohľadom posúdenia právnej otázky miery preukázania príčinnej súvislosti medzi konaním žalovaného 1/ a poškodením zdravia žalobkyne 1/. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že: „Ak má znalec viac alternatív príčin vzniku škody, nemal by sa vyhnúť možnosti vyjadriť svoje závery percentuálnym vyčíslením pravdepodobnosti existencie určitého kauzálneho vzťahu alebo verbálnym resumé, či je dosiahnutá vysoká miera pravdepodobnosti.

13. Z obsahu spisu, z obsiahleho vykonaného dokazovania bolo preukázané, že poškodenie zdravia žalobkyne 1/ a jej následky sú v príčinnej súvislosti s pochybením, konaním a postupom žalovaného 1/. U žalobkyne 1/ došlo postupom a pochybeniami žalovaného 1/ k fatálnym následkom na jej zdraví, ktorá trpí detskou mozgovou obrnou, epilepsiou, slepotou oboch očí, stratou sluchu, nie je schopná chodiť, nekomunikuje, sama sa nenaje a z hľadiska prognóz jej zdravotného stavu nie je nádej, aby sa jej zdravotný stav zlepšil.

14. V predmetnom spore odvolací súd poukazuje na prelomové rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24. októbra 2017, sp. zn. II. ÚS 716/2016, k dôkaznému bremenu v medicínskych sporoch, kedy ústavný súd zaujal právny názor týkajúci sa miery preukázania príčinnej súvislosti medzi škodou na zdraví poškodeného a konaním zdravotníckeho zariadenia. Ústavný súd v predmetnom rozhodnutí konštatoval, že: „... z hľadiska dokazovania v súdnom konaní je určenie miery procesnoprávneho poznania rozhodujúcich skutočností stupňom absolútnej istoty pomerne náročnou úlohou, pretože optikou procesného práva je každý dôkaz o tvrdenej skutočnosti v zásade len dôkazom jej pravdepodobnosti. Z povahy problémov súvisiacich so zmyslovým spoznávaním minulých javov nie je spravidla nikdy možné stopercentne potvrdiť existenciu alebo priebeh určitého skutkového deja, ktorý sa už odohral a preto určitá miera neistoty bude skoro vždy v priebehu jeho dokazovania prítomná. Z uvedeného potom a contrario vyplýva, že absolútna istota nepripúšťajúca žiadne ani teoretické pochybnosti o inom priebehu udalostí nemôže byť v zásade ako miera dôkazu požadovaná, ak takáto požiadavka zároveň stavia stranu zaťaženú dôkazným bremenom do objektívne neprekonateľných dôkazných problémov.

15. Z vyššie uvedeného rozhodnutia ústavného súdu ďalej vyplýva, že objektívne limity spojené s dokazovaním kauzálnej súvislosti aj slabšie postavenie poškodeného pacienta sú tými skutočnosťami, ktoré vedú v mnohých prípadoch k nespravodlivým výsledkom, pretože neadekvátna náročnosť unesenia dôkazného bremena a príčinnej súvislosti medzi škodovou udalosťou a vznikom škody zo strany pacienta je v prípade uplatňovania zásady „všetko alebo nič“ aj spravidla príčinou jeho neúspechu v spore. Takéto riešenie sa javí byť nespravodlivé najmä v prípadoch, keď pre pravdivosť skutkových tvrdení žalobcu hovorí vysoká miera ich pravdepodobnosti (II. ÚS 716/2016).

Z tohto rozhodnutia ďalej vyplýva: „V tejto súvislosti je potrebné ďalej uviesť, že problematika spoznávaní minulých javov, najmä príčinnej súvislosti sa prenáša do procesnej roviny, najmä v tom, že základným východiskom pri uvažovaní o rozložení dôkazného bremena medzi strany sporu je pravidlo, podľa ktorého ten, kto tvrdí, ten aj dokazuje (affirmanti incumbit probatio), čo v sporovom súdnom konaní, pokiaľ ide o otázku preukázania príčinnej súvislosti, zaťažuje žalobcu. Ako správne A. Winterová uvádza, v skutkovo a právne zložitých sporoch je tento základný sylogizmus spravidla nepostačujúci aj preto, že spravodlivé usporiadanie procesných vzťahov vyžaduje, aby bola zohľadnená skutočnosť, že mnohokrát nie je v možnostiach strany, ktorá určitú skutočnosť tvrdí, tiež svoje tvrdenia dokázať (porovnaj prof. JUDr. Alena Winterová, CSc. a kolektív. Civilní právo procesní. 6. aktualizované vydání, Praha: Linde, 2011, s. 252). Jednou z oblastí, kde tieto problémy vystupujú zvlášť do popredia, sú tzv.

medicínskoprávne spory, ktoré sú charakteristické svojou skutkovou zložitou prejavujúcou sa predovšetkým súbehom viacerých príčin spôsobilých privodiť daný následok alebo výrazným časovým obdobím medzi príčinou a následkom, čo významne sťažuje dôkaznú situáciu, prípadne tým, že úroveň aktuálneho stavu poznania v danom čase neumožňuje spoľahlivo objasniť tvrdený kauzálny priebeh, nedokonalosťou postupov pri poskytovaní zdravotníckej starostlivosti alebo samotnou povahou biologických procesov (porovnaj napr. DOLEŽAL. Adam - DOLEŽAL. Tomáš. Kauzalita v civilním právu se zaměřením na medicínskoprávní spory. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2016. s. 180).

16. Charakteristickou črtou týchto vzťahov, ktorá v priebehu súdneho konania mnohokrát zohráva rozhodujúcu úlohu, je aj to, že medzi úrovňou poznania zdravotníckeho zariadenia a pacientom je výrazná informačná asymetria v neprospech pacienta. Práve informačná nerovnomernosť medzi úrovňou poznania zdravotníckeho zariadenia na jednej strane a jeho pacientom na strane druhej a s tým spojená odborná znalosť zdravotníckeho zariadenia a spôsobilosť vnímať udalosti spojené s poskytovaním zdravotníckych služieb lepšie alebo o ich priebehu zistiť viac a tiež jeho spôsobilosť preventívne alebo následne zabezpečiť o tom dôkazné prostriedky sú tými okolnosťami, ktoré ho stavajú do výhodnejšieho procesného postavenia v prípade sporu vo vzťahu k pacientovi, ktorý takéto možnosti spravidla nemá. V prípade, ak má za takejto situácie poškodený pacient, ako slabšia strana v priebehu súdneho konania dokázať príčinnú súvislosť medzi určitými právne relevantnými javmi, má v priebehu dokazovania pred sebou pomerne náročnú úlohu, ktorá hraničí v mnohých prípadoch s jej faktickou realizovateľnosťou. Práve objektívne limity spojené s dokazovaním kauzálnej súvislosti, ako aj slabšie postavenie poškodeného pacienta sú tými skutočnosťami, ktoré v rámci štandardného dôkazného sylogizmu vedú v mnohých prípadoch k nespravodlivým výsledkom, pretože neadekvátna náročnosť unesenia dôkazného bremena o príčinnej súvislosti medzi škodovou udalosťou a vznikom škody zo strany pacienta je v prípade uplatňovania zásady „všetko alebo nič“ aj spravidla príčinou jeho neúspechu v spore. Takéto riešenie sa javí byť nespravodlivé, najmä v prípadoch, keď pre pravdivosť skutkových tvrdení žalobcu hovorí vysoká miera ich pravdepodobnosti. Uvedené tézy je potrebné úzko vnímať aj z pohľadu ústredných funkcií zodpovednosti za škodu, ktorou je funkcia preventívna a reparačná. Z pohľadu naplnenia týchto funkcií zodpovednostného práva požiadavka stopercentnej miery dôkazu pre účely unesenia dôkazného bremena poškodenému ukladá, aby pod procesnou sankciou neúspechu v spore tvrdil a preukázal kauzalitu s absolútnou istotou, čo je vzhľadom na už uvedené cieľ, ktorý je nereálny a v zásade objektívne nespĺniteľný. Dôsledkom takto chápanej a aplikovanej miery dôkazu o tvrdenej kauzalite je potom situácia, ktorá bráni aj realizácii hmotného práva tým, že na jednej strane žalovanému poskytuje neadekvátnu výhodu v súdnom konaní a na strane druhej neodôvodnene poškodzuje žalobcu, čo je zároveň v rozpore aj s princípmi procesného práva.

17. V medicínskoprávných sporoch nie je v mnohých prípadoch z už uvedených dôvodov možné jednoznačne určiť skutočnú príčinu vzniku škodlivého následku, ale túto možno stanoviť len s určitou mierou jej pravdepodobnosti. V týchto prípadoch je nutné vziať do úvahy aj ďalšie prvky, na ktorých je vybudovaný systém zodpovednostného práva, a zohľadniť ich v kontexte objektívnej kauzálnej neistoty a vzájomnom nerovnocennom postavení tak, aby výsledok zodpovedal princípom, na ktorých je zodpovednosť za ujmu/škodu postavená. V tejto situácii ide v zásade o vyvažovanie dvoch proti sebe stojacich záujmov, a to práva poškodeného na jeho odškodnenie a na druhej strane záujem na tom, aby povinnosť na náhradu škody zaťažovala iba toho, kto škodu skutočne spôsobil alebo ju mohol svojím konaním odvrátiť. Neistota vo vzťahu k príčinnej súvislosti musí byť preto spravodlivo rozdelená, pričom ako uvádza F. Štajgr, požiadavka spravodlivého vyváženého faktickej nerovnosti sporových strán je v zásade naplnená v prípade, ak je v pochybnostiach rozhodnuté v prospech toho, komu vznikla ujma (porovnaj Dr. František Štajgr, Dúkazní břemeno v civilním soudním sporu, Praha, 1931, s. 114). Sumarizujúc uvedené možno konštatovať, že požiadavka jednoznačného preukázania príčinnej súvislosti bez možnosti pripustenia určitej rozumnej miery neistoty osobitne v sporoch, ktoré majú svoj pôvod vo vzťahoch lekár (zdravotnícke zariadenie) a pacient (klient) je v štandardnom type dôkazného sylogizmu neprimeraná, pretože narúša spravodlivú rovnováhu medzi dotknutými stranami tým, že nereflektuje objektívne limity súvisiace s následným poznávaním minulých javov, zvlášť príčinnej súvislosti a proporcionálne nevyvažuje vzájomné asymetrické postavenie týchto subjektov, v ktorom má z už uvedených dôvodov „navrch“ zdravotnícke zariadenie, keďže na žalobcu (poškodeného) ako slabšiu

stranu v ich vzájomnom vzťahu kladie neúmerne nároky, čím mu v súdnom konaní fakticky znemožňuje dosiahnutie ich uspokojenia, v dôsledku čoho porušuje aj jeden z aspektov práva na spravodlivé súdne konanie, ktorým je rovnosť jeho strán.“

18. Dovolací súd v predmetnom spore poukazuje na správne a výstižné dôvody rozhodnutí oboch stupňov súdov, ktoré vyplynuli z obsiahleho vykonaného dokazovania a v podrobnostiach na ne poukazuje. Rozhodnutia oboch stupňov súdov sú vecne správne a spravodlivé. Súdny odôvodnil svoje rozhodnutia i s poukazom na prelomové rozhodnutie vyššie uvedeného rozhodnutia ústavného súdu. V tomto smere možno uzavrieť, že v prípade škody/ujmy na zdraví pri posúdení príčinnej súvislosti stačí vychádzať z určitej miery pravdepodobnosti vzniku škody. V danej veci možno konštatovať, že išlo o najväčšiu pravdepodobnosť.

19. S poukazom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že námietky dovolateľa neboli dôvodné, odvolací súd správne vo veci rozhodol a preto jeho dovolanie ako nedôvodné zamietol (§ 448 CSP). Dovolateľ neopodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

20. Žalobkyne 1/ a 2/ boli v dovolacom konaní úspešné, preto im dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.